

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Pandectae Veteris Et Novi Testamenti Historicae

Draud, Georg

Francofurti ad Moenum, 1613

Dvodenarivs vndecimvs

[urn:nbn:de:bsz:31-162406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-162406)

DVODENARIVS

VNDECIMVS.

DE DVODECIM MINORI-
bus Prophetis,

DE OSEA MINORE
Propheta I.

SEAS filius Betheri, primus inter duodecim minores Prophetas recensetur qui minores dicuntur, temporibus Oziæ, Ioiachæ, Achazi, & Ezechix regum, & Hierobæ, filii Ioas regis Israelis vixit; prophetauit Anno mundi 3211. De quo Beat. Augustinus ait: quanto profundius loquitur, tanto operiosius penetratur. Habuit συγγρόνους Amosum, Esaiam & Micheam, inter quos Oseam primum prophetaffe quidam hinc colligunt, quod 1. cap. vers. 7. dicitur: *Principium loquendi Domino in Osee.* oraculo monitus accepit Gomerem filiam Debalaim meretricem (variant tamen hic interpretes) & ex ea genuit liberos meretricios tres duos filios, & vnam filiam. Causam fuisse perhibent, vt suo matrimonio

monio fornicatorio reprehenderet fornicantem populum cum idolis & alienis diis quos Numen colere prohibuerat. Vnde crebro nominat Ephraim, Samariam, Iosephū, & Iezraelem, vxorem fornicantem, fornicationis filios, & adulterā cubiculo clausam multo tempore sedere viduam, & sub veste lugubri, viri ad se reditum prætolari. Eius prophetia videtur ex multis cōcionibus ceu fragmentis confarcinata Iudæorum captiuitatem, deuastationem ac Christi resurrectionem prædixit de Iudæis sic loquitur capite 3. *Quoniam diebus multis sedebunt filii Israel sine rege, sine principe sine sacrificio, sine altari, sine sacerdotio, sine manifestationibus.* Quoniam ad Iudæos cōmode referri præcipiunt. Sic de Christi gloriosa resurrectione post tertiam diem, vaticinatus est *sanabit nos post biduum & in die tertio resurget.* versatur eius prophetia in manibus hominum, vt nō sit necessarium huc eam de verbo ad verbum transferre. Scripta huius Prophetæ Paulus Apostolus adducit, & eius testimonio Christus vitur cōtra Phariseos, ipsum arguentes, quod cum publicanis & peccatoribus cibum sumeret. Docuisse fertur annos yltra octoginta.

DE OSEA.

EPIGRAMMA.

*Corripuit grauitè Iudæos, Numine spretò.
In sano cultu quod simulacra colant,*

Cc 4

Atq̃

*Atque securas pœnas denuntiat idem,
Mox incant vita in melioris iter.*

DE IOHELE SECVNDQ

Propheta minore.

Iohel filius Phatuelis, Rubenies in agro Bethoro oriundus, prophetauit Anno mundi 3225. Argumentum eius vaticiniorū est, quod denunciatione magnorum malorum famis, belli, vastationis terræ, atque simul commetatione magnæ Dei misericordiæ erga pœnitentiam agentes, hortatur ad salutarem pœnitentiam & conuersionem ad Deum. Deinde habet insigne vaticiniū cap. 2. & 3. de Christi regno & beneficiis, atque in primis de effusione Spiritus sancti supra Apostolos & Ecclesiam primitinam noui Testamenti, abrogatione sacrificiorum veteris Testamenti & cultibus noui Testamenti, aperta Christi per vniuersum mundū inuocatione, vocatione gentium. Magna accedit huic Propheta auctoritas inde, quod Petrus in prima sua concione magnum illud opus Spiritus sancti, instruētis Apostolos dono loquendi variis linguis magnalia Dei, testimonio huius Prophete vindicat à derisu & calumniis profanorum hominum, & ipse Paulus Rom. 10. locum ex cap. 2. allegat: *Quicumque inuocauerit nomen Domini, saluus erit.*

La-

Lugubrem scripsit prophetiam & in fine
consolabilem, in patria pacifice mortuus ac se-
pultus est vixit temporibus Ozia.

DE IOHELE.

EPIGRAMMA.

*Pradixit pœnas seuas pestisq; famisque.
Et belli, ob gentis crimina multa sua.
Sed tamen ille simul miseris solatia dixit,
De Christo ac sacro flamine multa ferens*

DE AMOS MINORE PRO-
pheta. III.

AMos Propheta, & pastor, inter pastores
Thecua. Ozia regis Iudæ, & Hieroboæ
regis Israelitarum, filii Ioas temporibus flo-
ruit. Vixit anno mundi 3180. Huius D. Hiero-
nymus prophetiam paucis explicari non posse
asserit. Omnesque fere eius conciones sunt
legales, à principio vsq; ad finem. Nam graui-
ter redarguit regem Israelis & optimates eius,
sacerdotes & populum, ob idololatriam, secu-
ritatem, iniustitiã & impœnitentiam. Tamet-
si vero à principio etiam Syris, Philistinis, Tu-
riis, Edomitis, aliisque gentibus vicinis, quin-
etiam ipsi populo Iuda pœnas denunciarit, ta-
men conciones istæ eo pertinuerunt, vt popu-
lus Israel pœnarum ipsarum exemplis stimu-

Cc 5   latus

Iarus vel agat pœnitentiam, vel similes, imo grauiores pœnas expectet. Vnde regno Israëlis præter alias pœnas captiuitatem Babylonicã denunciauit. In fine cap. 9. habet insignem prophetiam de Christo eiusque regno instaurando ex reliquijs Iudæorum & fidelium gentium: quem locum Iacobus Apostolus Act. 15. allegat, vt demonstrat, iugum legis non esse imponendum ceruicibus gentilium cõuersorum. Et Stephanus Act. 7. adducit. ex cap. 5. Amos versum 25. & 26. ad conuincendos Iudæos admissæ idololatriæ & transgressionis legis inde vsque ab educatione ex Aegypto.

DE AMOS.

EPIGRAMMA,

*Pastor hic, & vates sublimis quatuor urbes
Perstrinxit grauiiter, corripuitque malos
Iras non timuit, non verba minacia regum
Faticidicum hunc fonit Thecna terra virum.*

DE ABDIA PROPHETA
minore. IV.

ABdias Anno mundi prophetauit 3355. populo exuli & captiuo verba facit de liberatione, quæ sit futura gloriosa. Inuehitur in gessum Idumæam impiam & insolentem, quæ ex ma-

malis & calamitatibus Iudæarum, non solum animo voluptatem caperet, verum etiam ludibriis & petulantia eos subsannaret: cuius gaudium versum iri in tristitiam, ore veridico narrat. Hebræi, teste Hieronymo, putant Abdiam hunc esse Obediam prefectum in aula Achabi impii regis Israel, quem legimus. 1. Reg. 18. à persecutione & insidijs Iesabelis veros prophetas occultaesse. Hunc sentiunt dono prophético postea fuisse ornatum. Sed ille longe posteriorem esse prophetia fatis ostendit.

Quia enim Idumæos accusat ἐπιχειρεκας, immisericordiæ, malevolentia & virulentia, qua Iudæis expugnata Hierusalem insultarunt, hostesque eorum ad saevitiam maiorem incitarunt: verisimile est vixisse eum potius circa initium captivitatibus Babylonicæ, atque ita Ieremiæ σύγχρονον fuisse & Ezechielii. Breuissimus quidem est. Sed pulcherrimus, & plenus & spirituali sapientia.

DE ABDIA.

EPIGRAMMA.

*Taxat Idumæos graviter pœnaque minatur.
Perversosque vocat, nempe ἐπιχειρεκας.*

DE

DE IONA PROPHEA
minore. V.

Ionas Propheta, Anno mundi prophetauit
3166. Tradunt Hebræi huac fuisse filium vi-
duæ Sareptanæ à qua hospitiò Helias susceptus
est, id quod inde colligunt, quod mater Eliæ
prophetae reddenti filiū è morte resuscitatum
dixit: *Nunc cognoui quod vir Dei es & verbum
Domini in ore tuo VERVM est*: quasi inde Ionas
filius Amathai, id est, veritatis dicatur. Sed gra-
uissime hallucinantur. Nam Ionas ipse se non
gentilem sed Hebræum esse, primo capite te-
statur. At vero Sarepta in Sidonia sita fuit.
Quis autem fuerit Ionas, non obscure liquet
ex 2. Reg. 4. vbi sic legimus: *Ipse (Ierobeam)
restituit terminos Israel ab introitu Emath vsq;
ad mare solitudinis, iuxta sermonem Domini Dei
Israel, quem locutus est per seruum suum Ionam
filium Amithai prophetam, qui erat de Geth
qua est in Opheis. Ergo pater Ionæ fuit Ami-
thai, patria Geth Hephén, sita in tribu Seb-
lon, Ioh. 19.*

Post mortem Helisæi à Domino electus est,
vt gentilibus cõcionaretur pœnitentiam, cum
neque Helisæus quicquam factis miraculis, ac
prophetiis apud Iudæos perfecissent. Ire ius-
sus à Deo in Assyriam, Tharsum metu profu-
git: in quo itinere sceleris sui, sorte conuictus,
à nautis in mare proiicitur, & à leone marino
deuo-

deuoratur : in cuius ventre cum gemitu atque
 cruciatu latens, atque post tres dies & totidem
 noctes rursus euomitur. Ingressus Niniuen,
 urbem Assyrię imperialem clamauit eam peri-
 turam intra dies quadraginta. Rex delicatus
 auditis prophetę minis, cilicio intuitur, & tam
 hominibus quam iumentis indicit, ieiunia, &
 credi sermoni prophetę diuinitus misso per e-
 dictum imperat. Ciuitas vniuersa territa ve-
 niam à Deo irato delictorum consequitur &
 seruatur, indignante Iona, quod vates fuisset
 falsus, à Deo causam audit inserationis im-
 mensę. Augustinus Ozia temporibus vixisse
 affirmat ille, ait, *nō tam sermone Christum quam*
sua passione Typum Christi, retulit. D. Hiero-
 nymus columbam eum vocat pulcherrimam,
 & quod similiter passionē & resurrectionem
 Domini præfigurarit suo naufragio: & sub Ni-
 niuę ciuitatis nomine gentibus salutem si reser-
 uerint, denu nciat.

DE IONA.

EPIGRAMMA.

*Prætulit hic Christi surgentis morte figuram,
 Cum re, tum verbis, Christus ut ipse citat.*

DE MICHEA PROPHE-
 ta minore. VI.

Michęas Propheta Domini ex Morasti
 haud grádi viculo oriundus, qui est iuxta
 Eleuche

Eleucheropdun urbem Palestinæ prophetauit Anno mundi 3228. temporibus, Ioachan, Achaz, & Ezechia regum Iuda, sub Ioacha vero prophetiam suam incepit. Vnde alius est Micheas ille, qui sub Iosaphatho rege Iudæ & Achabo rege Israel vixit. Nam centum annos post hic Micheas suam exorsus vaticinium est in eo vehemens spiritus Domini in obiurgandis incredulis, tam ex Iuda, quam ex Israele Christum ita profigurauit vt nisi Iudæi penitus essent exæcati, ex vate hoc solo, verum natum Messiam cognoscerent.

DE MICHEA.

EPIGRAMMA.

*Morasti villa prognatus, regna futuri
Præcinnit Christi teſtaque parua caſa.
Spiritus eſt illi pergrandis, crimina carpiſt
Et Bethlem laudat, parua licet fuerit.*

DE NAHVMO PROPHE-
ta minore. VII.

NAhumus Helchæus sub Ezechia rege Iuda, vaticiniis illustis fuit, Anno mundi 3226. Niniuitis qui prius à Iona conuerſi ad reſiſcentiam, cum ad conſuetas impietates redirent & præter alia populum Domini multis, afficerent malis ipſe euerſionem quæ annis
cen-

centum à Ionæ vaticinio secuta est, prædixit. Nomen Nahum consolatorem orbis significat, teste Hieronymo, eo quod consolator sit veri Israelis No, Ægyptiorum vrbs maxime inclytæ, quæ nunc Alexandria dicitur, euerfionem pariter pronunciauit. Est eius prophætia aduersus ingratos, & diuinæ misericordiæ contemptores directa & mira vehemētia vindictam & potentia Dei inculcat.

DE NAHV M.

EPIGRAMMA.

*Affryis senam prædixit Numinis iram
Tractabant populum namque furore suum.
Arguit ingratos, & iustas nunciat vrbi.
No pariter pœnas ob scelerata mala.*

DE HABACVCHO PRO-
pheta minore VIII.

HAbacuchus Propheta tempore miserrimo gentem trepidantem solatio erexit: cui etsi dissipatio & seruitus præ foribus sit, tamen Babylonis non fore Iudæorum dominos perpetuos, nec suæ crudelitatis fructum plenum capturos. Experturum enim populum leuationem non modo vinculorum, quæ liurna futura non sint, sed omnium quoque per-

periculorum habiturum vacuitatem, per Mes-
fiam venturum, qui fit fide expectandus, nec
vllius mali magnitudine aut temporis difficul-
tate posse impediri, quin suo aduentu afferat
corporibus atque animis libertatem eius testi-
monium adducit Paulus pro stabilienda fidei
iustitia. Hic propheta, si in Babylonem è Chal-
dæa, cibum Danieli vincto deportauit, vt libri
apocryphi testantur, ad maximam eum sene-
ctutem peruenisse necesse est. Prophetauit An-
no mundi 3356. Magnus propheta, tametsi
scripto modicus: Lustator fortis à D. Hierony-
mo & nuncupator rigidus appellatur.

DE HABACVCHO.

EPIGRAMMA.

*Pulmentum porta coctum messoribus agro
Ex patria raptus, venit ad Assyrios.
Hic alimenta tulit Danieli à rege leonum
Iniecto in foveam ne periisse queat.
Per modico scripsit vates bona plurima libro,
Ast paruis crebro gratia magna subest.*

DE SOPHONIA PRO-
pheta minore. IX.

Sophonias maiores habuit iuxta Hebræo-
rum adsertionem, prophetas, parens ei fuit
Chusius, filius Godoliæ filii Amareæ, filii
Ezechie.

Ezechię. Probatissimi Iosif regis Iudę temporibus viguit, & primum quidem pronunciauit mala Iudę & Hierosolymitanis, deinde ne rex pius & pii męre confecti, putarent le omnino abiectos, pronunciauit gentium contritionem, & plurima de reliquis Israel, veraque Hierosolyma vaticinatus est prophetauit Anno mundi 3358. Nomina ut D. Hieronymo speculator, & arcanorum Dei cognitor. Estque adeo prophetia eius partim Evangelica & consolatoria. Habet enim præter denunciationis irę Diuinę, insignia vaticinia de regno Christi in omnes gentes dilatando. Igitur de hoc etiam Prophetã verum est illud Petri Act. 3. *Omnes propheta à Samuele & deinceps, quotquot locuti sunt, nunciarunt dies istos*

DE SOPHONIA.

EPIGRAMMA:

*Fatidico natus prædixit stemmate primo,
Iudeis multis damna sinistra modis.
Post monuit gentes grauius delicta dolerent.
Vitarent docuit quodlibet atque scelus,*

DE HAGGÆO PROPHE-
ta minore X.

Haggæus propheta, primus post exilium, ut in templo restituendo ne defatigarentur.

Dd

tur,

tur, duci Serubabeli & sacerdoti Iosue hortator fuit, quippe cuius ædificatio quadraginta plus minus annis intermissa fuerat. Etsi enim Cyrus rex Persarum primo anno statim potestatem dederat Iudæis reuertendi in patriam suam, & ædificandi domum Domini, restituris vasis templi, quæ Nebucadnezar abstulerat, & suppeditatis sumptibus: tamen cum ille in Massagetæ expeditione suscepisset, opus domus Domini à vicinis gentibus Samaritanis, & à Cambyse molitionibus aulicorum impeditum fuit, atque sic tum & deinceps 40. annos intermissum: vbi interim neglecta templi instauratione singuli Iudæi suis rebus curandis intenti erant. Itaque Propheta Haggæus excitatus spiritu Domini strenue hortatur Principem, sacerdotem magnum & populum ad instaurationem templi, eosque reprehendit, quod illa posthabita ipsi res suas probe curent, significans sterilitatem agrorum, siccitatem, annonæ caritatem, & rerum necessariarum penuriam, quam hæcenus experti essent, ob illam ipsam negligentiam in ædificanda domo Domini ipsis immissam. Cumq; omnes ipsius exhortationi obsequerentur, grauiterque pergerent in opere domus Domini perficiendo, cõfirmavit eos insigni vaticinio de Messiaæ aduentu, quem Delicias gentium vocat, cumq; stante adhuc domo hac secunda venturû prædixit, regnaturumq; in hoc ipso tẽplo doctrina,

na, miraculis, autoritate. Ad pœnitentiam insuper eos vocauit exemplis & memoria malorum præteritorum, addita comminatione de euertendis foliis regum impiorum.

DE HAGGÆO.

EPIGRAMMA.

*Exilio exacto Iudæis extitit autor,
 Ut reparent Solyma diruta templa Dei
 At cū quisq; domum propriã repararet & agros,
 Nec qui ades sacras edificaret, erat.
 Continuo experti manifestam Numinis iram.
 Ergo Haggæus eos taliter alloquitur:
 In steriles agros, in torrida præta, domusq;
 En vacuas. Quenam, dicite, causa mali?
 Quisq; suas reparatis ades. Sed Numinis ades
 Nemo parat. Vestri hac unica causa mali.*

DE ZACHARIA PRO-
phetam minore XI.

FVerunt Zacharias & Haggæus, Prophetae, *σὺν ἄλλοις* & collegæ, pfuncti munere prophetico post captiuitatē Babylonicā, secundo anno Darii, quem pleriq; existimant esse Artaxerxem Longimanum, non autem eodem mense. Hic enim mēse sexto, ille mense octauo concionari cœpit, quemadmodū tum ex 5. capite libri Esdræ, tum ex vtriusque Prophe-

Dd 2

ta exordio liquet. Hahuitq; Propheta Zacharias (vti & Haggæus) hunc finem sibi propositum, vt populum Iudaicum in ædificanda vrbe Hierosolymis & templo, cuius ædificationem sub Cambyse & Dario Hyftaspis intermittere coactus fuerat, confirmaret, & pusillaminem consolaretur. Id quod fideliter egit, exponendis suauissimis & maxime consolatoriis visionibus à Domino ostensis, quibus defensio aduersus hostes & calumnias populo promittebatur. Habet autem simul etiam præclara vaticinia de alio templo longe pulchriore, quod sit futurum perenne & æternū, Christum Dominum vectum asino, urbem regiam ingressurum affirmat, & triginta nummis argenti iri venditū, sub imagine indicat, & vulneratum ipsum atque tranfixum fore aliis solatio, dicit, deniq; effusurum esse spiritū suum gratiæ & precum. De percussione insuper pastoris & dispersione ouium: item de Ecclesiæ amplificatione & protectione, vocatione gentium, de Iudæorum reiectione & extremo iudicio vaticinatus est. Cuius etiam prophetiis ac testimoniis vtuntur Matthæus Marcus, Iohanes Euangelista & Paulus Apostolus. Vt hoc nomine cum præcipuis numerandus sit.

DE ZACHARIA.

EPIGRAMMA.

*Erigit hic timidus nimium, firmumq; ministrat
Solamen miseris, corda leuatque metu.*

Pulchrum

*Pulchrius est, inquit, templum, quod nempe per-
enne est,*

In quo sanctorum vita perennis erit.

DE MALACHIA PROPHE-
ta minore. XII.

Malachiam vltimum prophetarum esse in veteri Testamento, nemo ambigit. Quis vero ille fuerit, non inter omnes pariter conuenit. Origenes sane, teste Hieronymo, Angelū fuisse existimat, qui in specie humana hanc prophetiam ediderit, motus forsitan translatione 70. Interpretum, qui nomen Malachi verterunt vers. i. c. i. ἀγγέλου αὐτοῦ, id est, *angeli eius.* Quæ sententia absona est, & nullis suffulta rationib. Vt maxime enim eodem tempore munere prophetico sanctus fuerit, quo Esdras scriba in Iudæam venit, & instaurationem cultus diuini, & reformationem status corrupti in populo suscepit: non tamen sequitur, eundem numero fuisse. Apparet autem subsequutum fuisse prophetas Haggæum & Zachariam tempore Artaxerxis Longimani. Cæterum propheta eius continet grauissimas reprehensiones peccatorum in statu Ecclesiastico, politico & æconomico: ingratitude ergo Dei beneficia: πλεονεξίας & auaritiæ sacerdotum & populi, coniugiorum cum extraneis mulieribus, & immisericordia erga proprias & indige-

Dd 3 nas,

nas irrisiois & contemptus diuinarum ob-
iurgationum & cultus diuini. Qua in re, vt tan-
to magis Iudæorum delinquentium conscien-
tias vellicet & pungat, omniaque effugia eis e-
ripiat, vtitur sermone Dialogistico. Deinde
etiam habet illustria vaticinia de Messia, eius
aduentu, & præcursore Ioanne Baptista, quæ
adducuntur in nouo Testamento à Christo,
Matth. 11. ab Archangelo Gabriele, Luc. 1. Quia
ergo à Christo, Angelo & Paulo Apostolo,
Rom. 9. & 15. ex hoc Propheta allegantur te-
stimonium, apparet de libri huius autoritate Ca-
nonico (vt id obiter dicam) minime dubitan-
dum: sicut & à Iudæis & à Christianis indubi-
tato libris Canonicis semper adnumeratus
fuit.

DE MALACHIA.

EPIGRAMMA.

*Vltimus est inter Prophetas hic Malachi,
Inferior donis haud tamen ille fuit.
Non regum atroces vultus, sed neue furorem,
Plebis, sacrificum nec timet ille minas.
Solatur miseros, pungit feruore malignos.
Blandus nempe piis, horridus atq; malis.*

DVO.